

Національний фармацевтичний університет
Кафедра нормальної та патологічної фізіології

Вакцинація населення: ситуація в Україні та у світі

доц. кафедри нормальної та
патологічної фізіології
канд. фарм. н., доц. Кононенко А.Г.

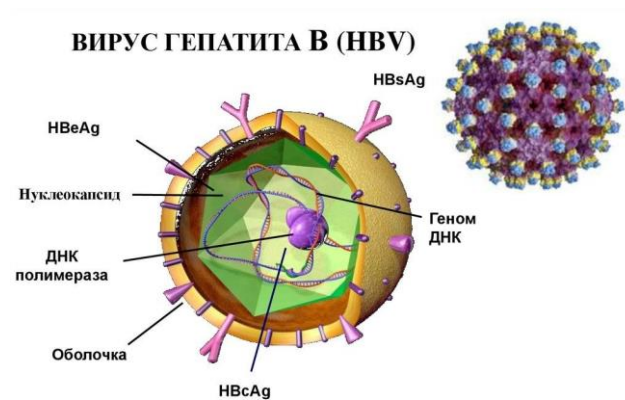

- ❑ Імунізація визнана однією з найуспішніших і економічно ефективних заходів у сфері охорони здоров'я з усіх існуючих.
- ❑ За останнє десятиліття вакциновано більше 1 мільярда дітей.
- ❑ На сьогоднішній день більшість дітей отримують життєво важливі вакцини.
- ❑ Ростуть показники впровадження нових і недостатньо широко застосовуваних вакцин.
- ❑ В даний час імунізація дозволяє щорічно запобігати 2-3 мільйони випадків смерті від дифтерії, правця, кашлюку та кору.
- ❑ Протягом декількох останніх років глобальне охоплення вакцинацією – частка дітей в світі, які отримують рекомендовані вакцини, - зберігається на одному рівні.

Охоплення імунізацією в світі

Гемофільна паличка типу b (Hib) викликає менінгіт та пневмонію. До кінця 2019 р вакцина проти Hib була впроваджена в 192 державах. Глобальне охоплення трьома дозами цієї вакцини оцінюється на рівні 72%.

Гепатит В є вірусною інфекцією, що вражає печінку. До кінця 2019 р вакцина проти гепатиту В для дітей грудного віку була введена на загальнонаціональному рівні в 189 державах. Глобальне охоплення трьома дозами вакцини проти гепатиту В оцінюється на рівні 85%. Крім того, 109 держав-членів ввели імунізацію новонароджених однією дозою вакцини проти гепатиту В протягом перших 24 годин життя. Охоплення даним видом імунізації знаходиться на рівні 43%.

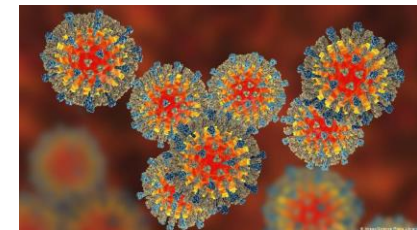
Охоплення імунізацією в світі

Вірус папіломи людини (ВПЛ) – найпоширеніша вірусна інфекція статевих шляхів, яка може викликати рак шийки матки у жінок, а також інші види раку і загострені кондиломи у чоловіків і жінок. До кінця 2019 р вакцина проти ВПЛ була введена в 106 державах. Але, оскільки дана вакцина ще не введена в великому числі великих країн, а в багатьох країнах нею охоплена недостатня частка населення, глобальний показник охоплення останньої дозою вакцини проти ВПЛ в даний час оцінюється на рівні 15%.

Трьохвимірна модель Вірусу Папіломи Людини

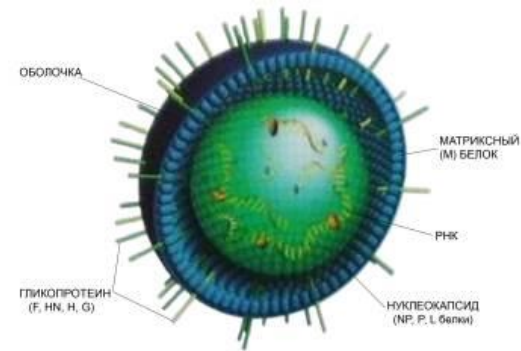
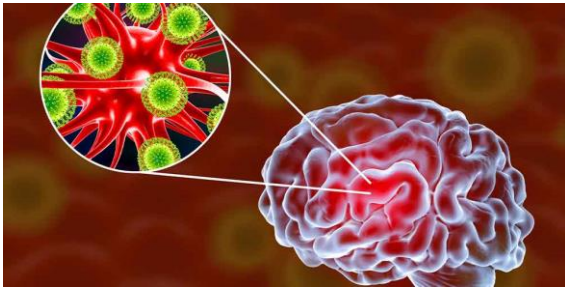

Кір є вкрай заразною хворобою вірусного походження, яка зазвичай супроводжується високою температурою і висипом і може призводити до сліпоти, енцефаліту і смерті. До кінця 2019 р 85% дітей отримали одну дозу корової вакцини до свого другого дня народження, 178 держав включили другу дозу в програми планової імунізації і 71% дітей було охоплено двома дозами корової вакцини відповідно до національних календарів щеплень.

Охоплення імунізацією в світі

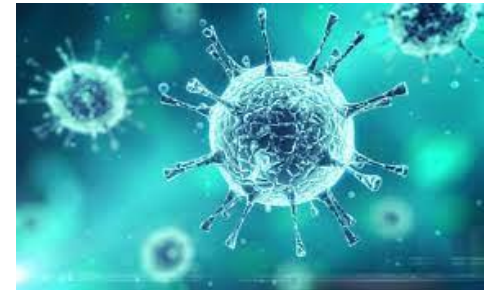
Менінгіт А є інфекцією, яка нерідко призводить до летального результату і викликає довготривалі важкі залишкові явища у кожної п'ятої особи, що перехворіла. В 2012 р вакцина *MenAfriVac* стала першою вакциною, схваленої до доставки в ході кампаній вакцинації без дотримання режиму «холодовий ланцюг», з можливістю неохолодженого зберігання при температурах до 40 °С протягом чотирьох днів. До кінця 2019 року в рамках проведених кампаній вакцину MenAfriVac отримали майже 350 мільйонів чоловік в 24 з 26 країн менінгітного поясу.

Епідемічний паротит (свинка) – вкрай заразна вірусна інфекція, що викликає хворобливе набрякання привушних залоз, високу температуру, головний і м'язовий біль. Вона може призводити до розвитку вірусного менінгіту. До кінця 2019 р вакцинація проти епідемічного паротиту була введена на загальнонаціональному рівні в 122 державах.

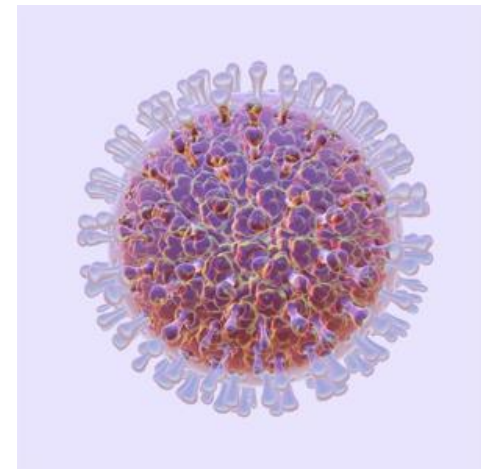
Охоплення імунізацією в світі

Пневмококові інфекції включають пневмонію, менінгіт та фебрильну бактеріємію, а також середній отит, синусит і бронхіт. До кінця 2019 р пневмококової вакцина була введена в 149 державах, а глобальне охоплення третьої дозою вакцини оцінювався на рівні 48%.

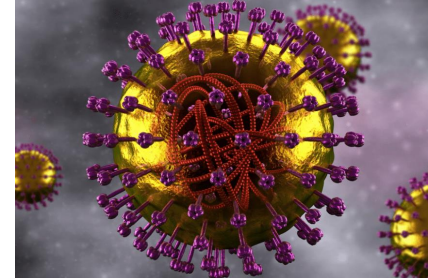
Поліомієліт є вкрай заразним вірусним захворюванням, яке може приводити до необоротного паралічу. У 2019 р 86% дітей грудного віку в світі були охоплені трьома дозами поліовакцини. Станом на 2019 р охоплення немовлят, які отримують першу дозу оцінювався на рівні 82%.

Ротавіруси є найпоширенішою причиною гострих кишкових інфекцій серед дітей раннього віку в усьому світі. До кінця 2019 р вакцина проти ротавірусної інфекції була введена в 108 країнах, глобальне охоплення оцінювався на рівні 39%.

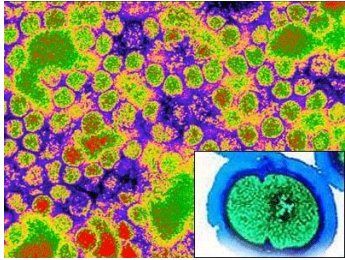

Охоплення імунізацією в світі

Краснуха – вірусна хвороба, зазвичай протікає в легкій формі у дітей, але при інфікуванні на ранніх термінах вагітності здатна привести до смерті плоду або синдрому вродженої краснухи, який може викликати ураження мозку і серцево-судинної системи, розладів зору і слуху. До кінця 2019 р вакцина проти краснухи була введена на загальнонаціональному рівні в 173 державах, а охоплення цією вакциною оцінювався на рівні 71%.

Жовта лихоманка – гостре вірусне геморагічне захворювання, що передається інфікованими комарами. Станом на 2019 р вакцина проти жовтої лихоманки була включена в програми планової імунізації немовлят в 36 з 40 країн і територій Африки і Америки, що піддаються ризику жовтої лихоманки. Охоплення вакцинацією в цих 40 країнах і територіях оцінюється на рівні 46%.

Правець викликають бактерії, що розмножуються за відсутності кисню, наприклад, в інфікованих ранах або погано оброблюваної пуповині. Правець матерів і новонароджених все ще є актуальною проблемою громадської охорони здоров'я в 12 країнах, головним чином в Африці і Азії.

Ситуація в Україні

З 1 січня 2015 р України діє новий Календар профілактичних щеплень, затверджений наказом МОЗ України від 11.08.2014 р № 551. Він включає обов'язкові профілактичні щеплення з метою запобігання захворюванням на дифтерію, кашлюк, кір, поліомієліт, правець, туберкульоз, кір, краснуху, епідемічний паротит, гемофільною інфекцією.

В останні роки в країні вже неодноразово виникала критична ситуація з вакцинацією населення. Якщо протягом останніх 5 років вона була викликана гучного антивакцинальною кампанією в ЗМІ, і, як наслідок, відмовою батьків від імунізації, то сьогодні з'явилася ще одна причина – **відсутність необхідних вакцин через несвоєчасне проведення державних закупівель** і девальвації національної валюти.

Перша проблема - можливі ускладнення, пов'язані з якістю вакцин, що застосовуються для масової імунізації населення.

Проблеми вакцинації

Перша проблема – можливі ускладнення, пов'язані з якістю вакцин, що застосовуються для масової імунізації населення.

Друга проблема – проблема індивідуального підходу при проведенні щеплень. Наявність великої кількості протипоказань саме по собі підтверджує ризик, якому піддається кожен щеплений. Цей ризик, очевидно, тим більше великий, що встановити підстави для відводу від щеплень за деякими протипоказань технічно дуже непросто, особливо в умовах кампанії з масової вакцинації і дітей, і дорослих і при відсутності необхідної матеріальної бази.

Крім того, не враховуються особливості індивідуального імунологічного статусу щепленого, вплив екологічних факторів та епідемічного оточення:

- по-перше, в силу негативних впливів навколишнього середовища на організм людини імунологічна відповідь може бути перекручена і може проявитися, наприклад, у вигляді життєво небезпечних алергічних реакцій або викликати імунодефіцит і т.д.,
- по-друге, в разі якщо організм раніше контактував з відповідним мікроорганізмом, вакцинація стає непотрібною, тому що є природний імунітет,
- по-третє, вакцинація людей з наявністю імунітету може призвести до зниження адекватних реакцій при контакті з інфекцією, від якої робилося щеплення.

Проблеми вакцинації

Недовіра до вакцинації – глобальна проблема

За підсумками бесід з керівниками програм по імунізації з різних регіонів ВООЗ, в деяких випадках ця проблема, головним чином, виникає в середовищі етнічних меншин і громад, які проживають в сільських або віддалених районах; в інших випадках сумніви в безпеці вакцин виникають у заможних городян.

У деяких місцях насторожене ставлення до вакцин характерно для представників соціальних підгруп, які виступають проти вакцинації з релігійних або філософським міркувань.

Детермінанти недовіри до вакцинації можуть бути одночасно і бар'єром і сприятливим фактором. Наприклад, експерти відзначають, що більш високий рівень освіти не є неодмінною запорукою злагоди людини на вакцинацію. Так в ряді досліджень показано, що в деяких країнах більш високий рівень освіти може бути фактором, що потенційно перешкоджає формуванню у людини позитивного ставлення до вакцинації.

В інших дослідженнях йдеться про те, що в деяких регіонах освіта, навпаки, є засобом підвищення прийнятності вакцинації серед населення. Навіть страх уколу може стати причиною для відмови від вакцинації.

ПРОГРАМА ДІЙ В ОБЛАСТІ ІМУНІЗАЦІЇ НА ПЕРІОД ДО 2030 Р.

У Програмі дій в області імунізації на період до 2030 р сформульовані масштабні і комплексні цілі і стратегічні завдання в області застосування вакцин та імунізації на десятиліття 2021-2030 рр. Вона була розроблена на основі декількох тисяч відгуків країн і організацій по всьому світу і вступила в силу в кінці 2020 р після схвалення Всесвітньою асамблеєю охорони здоров'я. У ній враховується набутий досвід і відзначаються існуючі і нові проблеми, зумовлені інфекційними захворюваннями (наприклад, Ебола, COVID-19).

Дякую за увагу!

ВАКЦИНАЦІЯ

Пандемія —
не причина відкладати
планові щеплення